

МОДЕЛІ ПОЗИЦІЙНОГО НАПАДУ В ГАНДБОЛІ

Незгода С.П.¹, Дмитрук В.А.^{1,2}

¹Національний університет «Львівська політехніка»

²Центр математичного моделювання ІППММ
ім. Я. С. Пістригача НАН України

Постановка проблеми. Кожний ігровий вид спорту визначається наявністю техніки, тактики і стратегії. Тактична система дій у гандболі для команди, що володіє м'ячем, направлена на процес боротьби з захистом і воротарем з метою закинути м'яч в у ворота суперника найбільшу кількість разів. Протилежна команда ставить собі інші завдання: не дозволити закинути м'яч в свої ворота, перехопити м'яч до скоєння кидка суперника і провести атаку у відповідь [1]. Відповідно прагненню обох команд і розгортаються ситуації боротьби між ними. Мотивації є пусковим механізмом діяльності, підтримують необхідний рівень змагань [2]. Згідно до ситуації на майданчику необхідно вміти оперативно визначати оптимальний варіант нападу з метою забивання якомога більшої кількості м'ячів у ворота суперника. Позиційні атаки з узгодженим переміщенням нападників є одними з найбільш результативних, оскільки цей тип нападу можна використовувати проти будь-якої системи захисту [3].

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дослідження проводяться в рамках НДР «Фізичне виховання і спорт студентської молоді» кафедри фізичної культури Національного університету «Львівська політехніка» для вивчення тенденцій та закономірностей розвитку ігрових видів спорту в Україні та для розробки нових та вдосконалення вже існуючих видів тактики та стратегії ігрових видів спорту, що являється актуальним завданням на сучасному етапі [4].

Мета дослідження: дослідити моделі позиційного нападу з узгодженим переміщенням нападників під час гри в гандбол та з'ясувати для яких моделей найчастіше досягається мета атаки — закинути м'яч у ворота суперника.

Методи дослідження. Для виконання дослідження використувалися методи теоретичного аналізу та узагальнення, педагогічне спостереження. До дослідження було залучено команду України з гандболу «Галичанка». Предмет дослідження — позиційні напади команди з узгодженим переміщенням гравців, які закінчувались голами, в іграх сезону осінь-весна 2013 (усього 10 ігор).

Результати дослідження та їх обговорення. Розглянуто позиційний напад з різними типами узгодженого переміщення нападників в складі n осіб ($2 \leq n \leq 6$) на майданчику розміром 40×20 м протягом часу t ($3 \leq t \leq 45$). Позиційний напад складався з трьох фаз: початкової, підготовчої і завершальної. У першій здійснювалась запланована розстановка гравців. У другій велися переміщення м'яча і гравців для створення короткочасної чисельної переваги або сприятливих умов для єдиноборства в одній із зон. В останній фазі реалізувалась сприятлива ситуація для взяття воріт або перегруповувалися сили для створення нової атаки.

Для позиційного нападу використовувались різні системи, що залежало від чисельного розподілу нападників: як гравців в зоні дальньої дистанції кидка перед захисниками команди суперників з одного боку і в зоні кидка з короткої дистанції як центральних гравців (крайні центральні та центральні гравці) — з іншого боку.

Ретельно проаналізовано тип атак з узгодженим переміщенням нападників з точки зору формування нападу як «цілеспрямованої системи», мета функціонування якої є системоутворюючим чинником структурно-функціональної організації її елементів (підсистем) [5].

В основу усіх варіантів переміщення покладений принцип зустрічного пересування кількох гравців (2-6). Зустрічне пересування створювало сприятливі умови для постійного переміщення м'яча, заслонів, раптових виходів двох нападників в зону одного захисника. Велике значення в успішності виконання даних маневрів є процес навчання і розвитку потрібних рухових здібностей з підліткового віку на основі моделювання окремих їх компонентів [6].

Було розглянуто наступні моделі атаки з узгодженим переміщенням: «коло», велика та маленька «вісімка», «два трикутника».

Найрезультативнішим за кількістю закинутих м'ячів — 15 м'ячів — виявився позиційний напад з узгодженим переміщенням гравців «двома трикутниками», яке дозволяло ефективно застосовувати най-

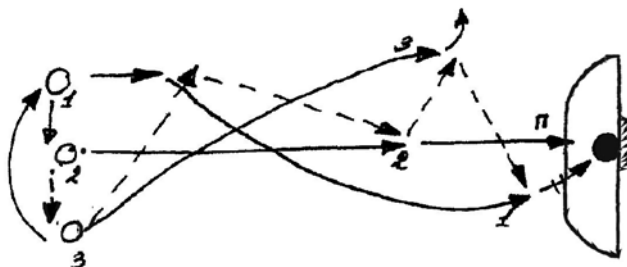


Рис. 1. Тактична взаємодія в нападі «два трикутника»

простіші взаємодії, засновані на передачах і заслонах між 2-3 гравцями. Така результативність становить 55%.

Напади за «двома малими вісімками», які закінчилися закинутими м'ячами, слідує за «малими трикутниками» — 9 закинутих м'ячів, що становить 33% від усіх забитих голів.

Одинадцять відсотків атак, які закінчилися закинутим м'ячем в ворота суперників, становили атаки з узгодженим переміщенням «коло» (3 закинутих м'яча).

Гравці при позиційному наступі пересувалися як на високій швидкості, так і на сповільненій. Пересування поєднувалось з ловом, передачею та кидком м'яча у ворота. Кількісні характеристики пересування в гравців різного амплуа були неоднакові. Так, гандболісти в захисті пересувались короткими ривками, долаючи за гру в середньому 650-метрову відстань. Однак центральний захисник долав шлях 750 м, а крайній — всього 450м. Найбільші вимоги до пересування короткими ривками пред'являлись до захисників, які оборонялись на центральних позиціях.

Висновок. В результаті дослідження ми прийшли до висновків, що на результативність команди перш за все впливає не рухова діяльність окремих гандболістів, а сукупність їхніх дій, об'єднаних спільною метою в єдину динамічну систему, на основі якої можна побудувати модель та дослідити її ефективність. Найкращі результати показують моделі позиційного нападу з узгодженим переміщенням невеликої кількості (до 3-х) гравців, які якісно і з високою швидкістю проводять відносно прості, але доведені до автоматизму комбінації «два трикутника». Атака через лінійних займає провідне місце в ор-

ганізації командних дій при такому позиційному нападі. Кількість граючих на лінії 1-2. В атаці проти зонного захисту необхідно використовувати такі розстановки, які були б більш всього незручні для захисту. Так, проти зони 6-0 і 5-1 краще атакувати через двох лінійних, тоді як при зустрічі з зоною 4-2 і 3-3 більший ефект дає гра з одним лінійним гравцем.

Література

1. Шестаков М. Гандбол: тактическая подготовка : учеб. пособие / М. Шестаков, И. Шестаков. — М. : СпортАкадемПресс, 2001. — 132 с.
2. Власов А. Моделювання мотиваційних ситуацій у спорті вищих досягнень / А. Власов., В. Лукашук, В. Сидорук // Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: Матер. VIII міжнар. наук. конф. — Харків : «ОБС», 2012. — С. 26-29. — Режим доступу: <http://www.tmfv.com.ua/modeling/article/view/887>
3. Żak S. Nauka w teorii i praktyce gry w piłkę ręczną / Stanisław Żak, Michał Spieszny. — Kraków : AWF, 2004. — 158 s.
4. Цимбалюк Ж. Оптимізація фізичного виховання студентів ВНЗ на основі технології педагогічного процесу викладання дисципліни / Ж. Цимбалюк, О. Піддубний, А. Маракушин, В. Кирпенко // Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: Матер. IX міжнар. наук. конф. — Харків : «ОБС», 2013. — С. 44-47. — Режим доступу: <http://www.tmfv.com.ua/modeling/article/view/921>
5. Лопатєв А. Керування рухами людини в спорті / Лопатєв А., Трач В., Бретц К. // Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: Матер. X міжнар. наук.-тех. конф. — Харків : «ОБС», 2014. - С. 24-26. — Режим доступу: <http://www.tmfv.com.ua/modeling/article/view/997>
6. Худолій О. Концептуальні підходи до моделювання процесу навчання і розвитку рухових здібностей у дітей і підлітків / О. Худолій, О. Іващенко // Моделювання та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: Матер. X міжнар. наук. конф. — Харків : «ОБС», 2014. — С. 31-34. — Режим доступу: <http://www.tmfv.com.ua/modeling/article/view/999>
7. Худолій О.М. Моделювання процесу навчання та розвитку рухових здібностей у дітей і підлітків: Монографія / Худолій О.М., Іващенко О.В. — Харків: ОБС, 2014.